

NÕO KOOL

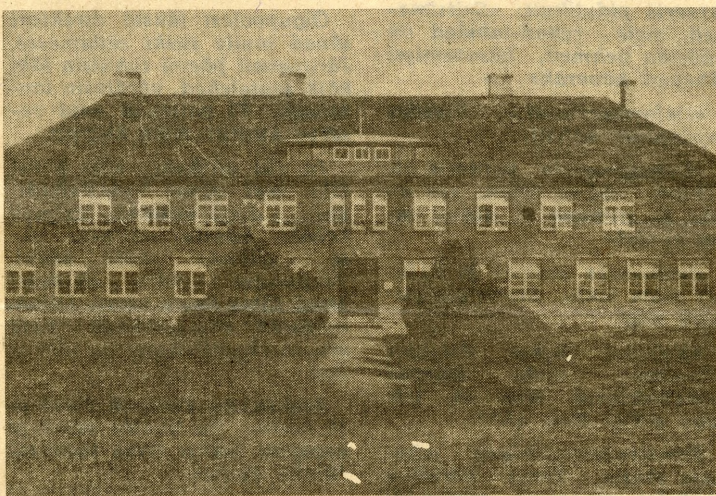
300

AGNES-ASTA MARAND

13.

Suuri muutusi töid Nõo algkoolile 1930. aastad. 1883. aastal ehitatud koolimaja (ühtlasi köstrimaja) oli kitsaks jäänud ega vastanud enam nõuetele. Pealegi ei kuulunud maja koolile, vaid kogudusele. 1920. aastate algul anti seoses seisuste kaotamise seadusega II korrus küll riigile, kuid alumine korrus, mille saali kool kasutas, jäi endiselt koguduse omanduseks. Seetõttu pidi Meeri vald maksma kooli eest aastas 150 krooni üüri. Vallavolikogu hakkas uue koolimaja ehitamiseks raha muretsema. Alamaa, endise kooli krundi (maja oli maha põlenud) müügist saadi 4000 krooni, riigivalitsuselt paluti 10 000 krooni laenu. Esialgu vastati, et koolimaja ehitamine ei olevat hädavajalik, vald võivat koguduselt maja ära osta. Hiljem siiski arvestati Nõo kooli vajadust ja anti riiklikku laenu 8000 krooni 40-aastase tähtajaga. Vald andis eelarve korras 5130 krooni. Ehituskruundiks valiti paik keset põldu, maantee ja raudtee vahel endise kooli lähedal. Ehitusprojekti koostas Tartumaa arhitekt D. Roos. Meeri vallavolikogu kuulutas välja koolimaja ehitustööd. Pakkujaid olevat olnud umbes 20. Ehitus anti välja 3400 krooni eest. Töö ettevõtjaks sai A. Kaarna. Ehitama hakati 1933. a. kevadel ja sama aasta sügiseks viidi maja katuse alla. 1934. aastal tehti sisetöid ja 28. oktoobril 1934 avati pidulikult uus koolimaja, mille kohta siis räägiti, et sellest peaks Nõo lastele sajaks aastaks piisama.

□ 1934. aastal valminud koolimaja, kus Nõo keskkooli algklasside õpilased veel praegugi tarkust taga nõuavad.

14.

Kahjuks ei olnud koolimajas saali ega võimlat, nende aset pidi täitma jalutusruum, mida hakati nimetama kooli piluks. Seal toimusid aktused ja väiksemad koolipeod. Suuremad üritused korraldati lähedal asuvas kaitseliidukodus (nüüd Nõo kultuurimaja), mis ehitati 1935. Varem peeti kõik Nõo suuremad peod, ka kooli omad, piimaühistu saalis. See asus praeguste kaupluste hoones.

Koolijuhataja Edur Tasa oli pahempoolsete vaadetega energiline koolijuht ja lastekirjanik. Koolis õpetas E. Tasa peamiselt eesti keelt ja joonistamist. Paremaid kirjandeid andis ta avaldamiseks «Õpilastelehes», mille toimetusse ta ka ise kuulus. Ta rajas koolikooperatiivi, kust õpilased said osta vihikuid ja muid koolitarbeid.

Hakati kujundama koolimaja ümbrust: istutati puid, külvati muru, rajati mänguväljak (hiljem hakati kasutama kooli külje all olevat aleviku spordiväljakut), loodi huvitavaid kiviskulptuure ja dekoratiivväravaid. Nendest töödest on E. Tasa kirjutatud elamusliku jutustuse «Matsist, Mallest...», mis ilmus 1939. aastal «Poiste raamatukogu» sarjas. Loos räägitakse koolipoiss Ennust, kes nägi tuttava vana mehe aias õunapuu alla kahest kivist meisterdatud Matsi. Kui Enn koju tuli, otsustas ta ka oma koolimaja ette midagi niisugust luua. Teised poisid olid mõttest haaratud, koolionu aitas leitud kividele puurida augud, kuhu pisteti raudpolt, et pea otsa jääks. Ennu õde Ell, kes nukk Mallega poiste septsust vaatama tuli, ütles: «See on minu Mall.» Nii jäigi kivikuju nimeks Mall, värvidega maaliti ta tüdrukuks. Seejärel tehti tont, seen, lepatriinu, puuslikega võiduväravad, päikesekell... Huvitav on lugu käsikivist, mille poisid koolimaja õue vedasid ja maja otsa jaurde murule pärnade villu asetasid. Kivi alla istutati sõnajalapõõsas, mille lehed käsikivi silmaaugust üles kasvasid.

Teos on illustreeritud kõigi nende huvitavate taimede fotodega. Raamatukese lõpus küsib autor: «Milline on sinu kodu ümbrus? Mida võiksid teha selle kaunistamiseks?»

Edu Tasa oli suur loodusesõber ning innustas õpilasi ja kaasõpetajaid loodust paremini tundma õppima ja armastama. Igal sügisel ja kevadel tehti jalgsimatku koduümbrusse ja kauge-malegi. Nii käidi Vapramäel, Elva ümbruses, Keeri järvel, Pangodi ja Võrtsjärve ääres, Ulila jõujaamas, Meleski klaasivabrikus. Nii kaua kui vähegi suudeti, astuti paljajalu. Cõbiti talude lakkades, söödi kaasavõetud toitu ja osteti pererahva käest piima, vahel ka leiba, võid ja suitsuliha. Tolleaegsed õpilased meenutavad veel praegugi neid matku sündmustena, mis avardasid silmaringi ja õpetasid armastama kodumaa loodust.